

Alle files (presentaties, verslag, ...deelnemerslijst) ivm de sessie: [via deze link](#)
Indien geen toegang, stuur een mail naar steven.desair@vvsg.be

Inhoud

Lessons learned

Opzet

Inspiraties

Lanaken

Aarschot

Leuven

Eeklo

Oostende

Mogelijke partners

De Landgenoten

De Landwijzer

Vlaamse Landmaatschappij

Lessons learned

- Ruimte voor voedsel voorzien gaat om meer dan grond voorzien. De boer moet er ook een loods kunnen plaatsen. De grondbestemming moet dat dus kunnen toelaten
- Beginnende boeren hebben nood aan hulp bij het opstellen van een goed business plan dat een volwaardig leefbaar bedrijf aantoont. Dit voor de beoordeling van Departement Landbouw en Visserij.
- Stel op tijd een ruimtelijk uitvoeringsplan op zodat er aan de juridische condities voldaan is. Bijvoorbeeld exploitatiegebouw voorzien
- Kijk ook naar de historische invulling van je ruimte. Via ruimtelijke ordening kan je werken naar een landschapspark functie. Verbinding bos, heidegebied, landbouwgrond, stad, ...
 - een landbouwpark zorgt voor rol natuur, waterberging, recreatie, relatie wonen, landschapsbeleving
- Je kan beroep doen op subsidies: Vlaams stedenbeleid, stadsvernieuwingssubsidies
- Als je als lokaal bestuur gronden koopt ben je gebonden aan schattingsprijzen. Particulieren wensen meer voor hun grond.
 - Een oplossing kan dan gezocht worden via [De Landgenoten](#)
- Als je gronden ter beschikking stelt kan je werken met een landbouw-voedsel advies raad om te jureren
 - Mogelijke criteria
 - Haalbaarheid
 - Economisch plan
 - Duurzaamheid
 - Innovatie
 - Maatschappelijke meerwaarde
- Net zoals winst uit energie lokaal te houden en daarmee klimaatfonds te betalen kan biomassa ook op die manier gepercipieerd worden
 - Impact lokale consumptie zorgt voor voltijdse equivalenten die je lokaal aan de slag kan houden en een fin. meerwaarde voor de stad

- Een plukboerderij heeft ook een spillover naar de conventionele landbouwers. Als ze zien dat het enthousiasmerend werk, doen ze zelf de deuren open via winkel streekproducten
- Volkstuinen mag niet in landbouwgebied
- Toegang tot grond zeer moeilijk
 - Moeilijk om te pachten
 - Grond kopen is heel duur
- Beheer landbouwgrond, door grond op een gerichte manier te bestemmen heb je heel wat beleidsdoelstellingen die je kan realiseren (klimaatadaptatie, streekidentiteit, toerisme, ...)
- 9 van de SDG's die je kan koppelen aan grond inzetten voor duurzame en lokale landbouw
- Je kan [concrete doorrekeningen van voedingsbehoeften](#) inwoners per gemeente laten uitvoeren
- Je kan concrete landbouwgrondbeschikbaarheid van gemeenten naar inwoners richten
- Aan de kaas, eieren, groenten die we eten is er altijd vlees verbonden. vb: Biologische groenten heeft veel stikstof nodig, dus klaver voor nodig en dus herkauwers nodig
- VLM kan met middelen van het lokaal bestuur de visie rond lokale voedselvoorziening realiseren
- Er bestaan [juridische instrumenten voor grondbeleid](#) ifv lokale voedselvoorziening (VLM)
 - Herverkaveling (vrijwillig of kracht van wet)
 - Gebruiksruil
 - Lokale grondenbank
 - Recht van voorkoop
 - Herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil

Opzet

Het eerste uur van een lerend netwerk staat altijd in het kader van inspiratie. Vanuit verschillende invalshoeken getuigen lokale besturen hoe zij het thema aankaarten in hun gemeente. Het tweede uur wordt eerder praktisch ingevuld.

Inspiraties ([video](#))

1. Lanaken ([pps](#))
 - a. Christel Gorissen - schepen o.a. leefmilieu, duurzaamheid en natuurbehoud, bosbeheer en landbouw, klimaatactie, energie, ...
christel.gorissen@lanaken.be
 - b. Samenwerking met De Landgenoten
 - Zoektocht via een projectoproep naar een bioboer voor 2 percelen
 - 4 kandidaten die hebben meegedaan, niemand geselecteerd
 - Wat zijn dan de valkuilen: boeren hebben een plan nodig maar ook voorwerpen zoals een loods, koelcel, ... > was landbouwgebied en konden er niets opzetten
 - Als je als gemeente grond aanbiedt, zorg dat de andere aspecten ook uit te bouwen zijn
 - Moesten nu een loods of boerderij bijkopen, winkeltje was ook vaak het plan maar ging allemaal niet omwille van de grondbestemming
2. Aarschot ([pps](#))
 - a. Jan Matthijs - Diensthoofd ruimtelijke ordening Aarschot,
jan.matthijs@aarschot.be
 - b. Bedrijventerrein, voormalige wijnbottelarij, ism projectontwikkelaar. Site destijds ingegraven in een heuvel - proberen de heuvel te herstellen om de relaties tussen bovenstad en benedenstad te bevorderen.

- c. Ten zuiden open landschap (net buiten stadsvesten) - vroegere gemene weide - landbouw van oudsher - in aansluiting een bos en heide gebied (vroeger schapen van het klooster)
 - d. Landschapspark functie - evolutie doorheen het landschap
 - 1 van de aspecten realisatie plukboerderij in de nabijheidstad
 - e. Nu al volkstuintjes op de site (gronden van OCMW)
 - f. Subsidies via Vlaams stedenbeleid, stadsvernieuwingssubsidies, ook bestuur middelen voorzien om strategische gronden te bekomen
 - Gebonden aan schattingsprijzen
 - Particulieren wensen meer
 - Samenwerking met de Landgenoten
 - Juridische condities - ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt
 - Exploitatiegebouw, een paviljoen om multifunctioneel in te zetten
 - g. 2021 aankopen van de gronden, aanbestedingsprocedure richting concessie
3. Leuven
- a. Elisa Vanderzande - kabinetsmedewerker schepen David Dessers. voeding verbindt. elisa.vanderzande@leuven.be
 - b. 2018 - Lokale voedselstrategie - Voeding verbindt - 7 strategische doelstellingen
 - Ruimte voor boeren - 1 van de doelstellingen
 - Ook in roadmap 2050
 - c. In kaart gebracht van de pachtvrije landbouwgronden van OCMW en de stad
 - 10 percelen over heel Leuven , tot oppervlakte 9 HA
 - Voedsel - landbouw advies raad een jury gericht (VLAR)
 - KUL, Boerenbond, wervel, voedselteams, Kortom Leuven
 - autonoom gemeentebedrijf vastgoed project opgesteld
 - Haalbaarheid
 - Economisch plan
 - Duurzaamheid
 - Innovatie
 - Maatschappelijke meerwaarde
 - Op elk min. 50 % halen, totaal 70 % voor selectie
 - Jury VLAR doet de quoterings
 - 15 kandidaten voor de 10 percelen (goed gespreid)
 - Voor het nieuwe plantseizoen opstarten
 - Indieners
 - klassieke landbouwers die willen experimenteren met andere teelten
 - CSA's
 - Buurtprojecten (ook scholen)
 - Termijn
 - Afhankelijk van project (voedselbos heeft bijvoorbeeld meer tijd nodig)
4. Eeklo
- a. Bob D'haeselaar, schepen van ruimtelijke ordening, stadsontwikkeling, omgeving en duurzaamheid Eeklo (landbouwstreek - meetjesland), bob.dhaeseleer@eeklo.be
 - b. Verkoopsovereenkomst in 2013 oude hoeve in bosuitbreidingsgebied, hoeve 10 HA
 - Deel boomgaard
 - Deel verkocht adhv projectoproep
 - energieverhaal, meerwaarde van energie kan lokaal blijven
 - winst uit hun energie lokaal gehouden en betaalt klimaatfonds
 - Biomassa kan op dezelfde manier gezien worden als energie
 - Punten niet enkel aan de prijs maar ook aan het project zelf

- Weinig niet conventionele landbouwers in de streek
 - Toch 1 koppel gevonden
 - Plukboerderij 75 abonnementen, nu 120 abonnementen, volgend jaar volzet
 - Leven in de brouwerij (veel gezinnendie uitstap willen doen)
 - Enorm gestegen vraag tijdens crisis
 - Educatie en beleving
 - Klassieke landbouwers zien dat het enthousiasmerend werkt
 - Deuren open via streekproducten winkel
 - c. Impact lokale consumptie - 1500 gezinnen
 - Veel voltijdse equivalenten die je lokaal aan de slag kan houden
 - Fin. meerwaarde voor de stad
5. Oostende ([pps](#))
- a. Kathy Belpaeme - Projectcoördinator/voedselregisseur Foodshift in het kader van de LVS Oostende Oogst, kathy.belpaeme@oostende.be
 - b. Landbouwpark De Tuinen Van Stene (35 HA)
 - Groen Lint uitgebouwd. Moest een park worden om te fietsen
 - Ruimtes erlangs (landbouwgebied) aangekocht door de stad
 - Eerst woonzone, dan kmo zone en nu parkgebied
 - 14 HA van de stad
 - Vragen voor rol natuur, waterberging, recreatie, relatie wonen, landschapsbeleving
 - 4 landschappen
 - Polderlandschap met CSA (2VTE voor 275 leden)
 - goede infrastructuur + goede ligging
 - Akkerlandschap met testakkers (nieuwe teelten, oude granen, eiwitrijke teelten)
 - Weidelandschap, samenwerking met 3 boeren en hun schapen
 - Voedselhub voor verkoop, verzameling
 - Volledig gebied wandelpad
 - Rand park fietspad
 - Scholen kijken uit op gebied
 - Rand gebied 2 co-housing projecten
 - Eerste reeds gestart - lid van de CSA
 - Van de tweede co-housing mag CSA de boerderij gebruiken voor opslag, verkoop, ...
 - c. Boomgaard aangeplant, regenwateropvang voor gebruik in de CSA, samenwerkingen met horeca, bedrijven, sociale organisaties, ...
 - d. Toekomst ook verder verwerking, distributie, verkoop aan de horeca, burgers, supermarkten
 - e. Geen volkstuinten in de Tuinen Van Stene want mag niet in landbouwgebied. Wel in andere gebieden dit gedaan.

Mogelijke partners ([video](#))

1. De Landgenoten, Annelies Beyens contact lokale besturen, annelies@delandgenoten.be, ([pps](#))
 - a. Begin 20ste eeuw, 22 % actief in de primaire sector
 - i. 2015 slecht 1 %. Ruimer agro-en voedingsindustrie 6%
 - b. Tussen 2001 en 2015 gemiddeld 20 bedrijven per week de boeken toe
 - i. nuance gemiddelde bedrijfsgrootte toegenomen - 1980 gemiddeld 8 Ha, in 2000 26 Ha per bedrijf
 - ii. Op Belgisch niveau op 35 jaar tijd ⅔ van de boerderijen verdwenen. In 1980 113000 bedrijven, in 2000 62000 bedrijven

- iii. Trend - In 2037 geen zelfstandige landbouwers
 - c. Amper 13 % van de landbouwers ouder dan 50 heeft een opvolger
 - d. Tussen eind 2014 en eind 2017 verkochten Vlaamse steden en gemeenten 3200 hectare publieke gronden en bossen
 - e. Enorme kans om ruimte in te zetten voor lokale voedselproductie. Toegang tot grond zeer moeilijk
 - i. Moeilijk om te pachten
 - ii. Grond kopen is heel duur
 - f. De Landgenoten is een coöperatie die dankzij middelen uit aandelenkapitaal en giften gronden aankoopt en carrière lang aanbieden aan boeren
 - i. 1500 schenkers en aandeelhouders
 - ii. 1 miljoen € aan crowdfunding
 - iii. In alle provincies
 - g. Beheer landbouwgrond, door grond op een gerichte manier te bestemmen heb je heel wat beleidsdoelstellingen die je kan realiseren (klimaatadaptatie, streekidentiteit, toerisme, ...)
 - h. 9 van de SDG's die je kan koppelen aan grond inzetten voor duurzame en lokale landbouw
 - i. Er moet een landbouwkundige grond zijn, een kandidaat zijn voor die grond, politieke draagkracht
 - j. Ze hebben een grondscan om steden en gemeenten te helpen. Bijvoorbeeld adviseren bij contractvormen
 - k. Vanaf 2021 kunnen ze ook actief met burgers aan de slag om gronden zoektocht te ondersteunen.
2. De Landwijzer, Wim Govaerts&Co cvba, wim@wimgovaertsenco.be , (pps)
- a. Professioneel bedrijfsadviseur zowel op gangbaar als biologische bedrijven zowel in VL als Ned, hoofddocent De Landwijzer, docent Odisey
 - i. concrete doorrekeningen van voedingsbehoeften inwoners per gemeente
 - ii. concrete landbouwgrondbeschikbaarheid van gemeenten naar inwoners richten
 - iii. Bedrijfsontwikkeling ondersteunen op landbouwbedrijven binnen de gemeente om zich op behoeften van de inwoners te richten
 - b. Aarschot als case voor landbouwgrond
 - i. Wat als 10 % van de kaasconsumptie (boterham met kaas) voorzien wordt voor de inwoners van Aarschot
 - ii. Antwoord oefening: 105 HA goede landbouwgrond, 40 ha natuurgebied, 100 dubbeldoelmelkkoeien en gevolg, 5 zeugen en gevolg, 353 legkippen en gevolg
 - iii. Bijhorend menu voor die 10 %
 - 1. Elke dag volop groenten
 - 2. Elke dag +- 2 boterhammen met kaas
 - 3. Elke dag 128 gram rundvlees
 - 4. Om de twee weken 98 gram varkensvlees
 - 5. Om de tien dagen een ei
 - 6. Tweemaal per jaar 100 gr kip
 - iv. Daar is ook een lage productie van rundsvlees/ei/kippenvlees/varkensvlees aan verbonden
 - 1. Kaas hangt altijd vlees aan vast, eieren altijd vlees aan vast
 - 2. Biologische groenten vragen veel stikstof voor nodig, dus klaver voor nodig, dus herkauwers nodig
3. VLM, Bavo Verwimp , expert plattelandontwikkeling, bavo.verwimp@vlm.be , (pps)
- a. Instrumenten voor ondersteuning van een lokaal grondbeleid
 - b. VLM maakt visie niet, ondersteuning visie via de instrumenten
 - i. Juridische instrumenten voor grondbeleid ifv lokale voedselvoorziening

- ii. geïntegreerde oplossing, nooit vanuit 1 hoek (water, landbouw, ...)
- iii. Instrumenten daarop afgestemd
- iv. VLM stelt geen gronden ter beschikking aan boeren via pachtcontracten
- c. VLM helpt bij de realisatie
 - i. Vnl mbt grondmobiliteit
 - ii. VLM koopt veel gronden maar voor specifiek project (voor partners van de overheid, voor lokale besturen)
 - 1. aankoper en verkoper voor # projecten van de VL. overheid
 - 2. mobiliteit gronden core business
 - 3. ontstaan uit ruilverkaveling
 - iii. Instrumenten ontstaan uit ruilverkaveling
 - 1. Kleinere modules, niet gebiedsdekkend, nu opgesplitst in kleine modules
 - a. Deze instrumenten kunnen gebruikt worden door lokale besturen
 - 2. Toolbox, instrumentenkoffer
 - a. grondmobiliteit
 - i. Vrijwillige herverkaveling
 - 1. vb: versnipperde perceeltjes of op de uithoek van een gemeente
 - a. Herschikking en ruil mogelijk
 - b. Kan ook van andere lokale landbouwers interessant zijn
 - ii. Kracht van wet
 - 1. Opleggen herverkaveling
 - a. vb: een van de eigenaars woont in buitenland en er niet mee bezig
 - iii. Gebruiksruil
 - 1. Niet eigendom maar gebruik verandert
 - a. meestal tijdelijke situatie
 - iv. Lokale grondenbank
 - 1. In opdracht van lokale besturen op zoek naar gronden, ze verwerven om bepaald doel te realiseren
 - 2. heel wat lokale grondenbanken actief
 - a. ifv overstromingsgebied
 - b. ifv bosuitbreiding
 - c. ifv uitbreiding industriezone
 - d. MAAR kan ook ifv lokale voedselvoorziening
 - i. In opdracht van en met middelen van lokaal bestuur
 - v. Recht van voorkoop
 - 1. Ifv project rond lokale voedselvoorziening
 - vi. Herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil
 - 1. Als gemeenten binnen de bestemmigen die je zelf bepaalt, ook effectief het juiste gebruik krijgen
 - a. Vraag wel tijd en energie en juridische procedures

